

hart hadt kunnen slaan, toen hij daar straks op den schooldrempel stond, zoudt ge gezien hebben dat het daarbinnen allesbehalve vrede was.

Destijds was het gebruikelijk dat de schoolmeester zijnen leerlingen „de gronden of de eerste beginselen van de Christelijke Religie” leerde. Eenige malen in de week moesten de jongens voor hem opzeggen: Het gebed des Heeren, de twaalf artikelen des geloofs, de tien geboden, het morgen- en avondgebed, en de gebeden voor en na den eten. Zeer dikwijls werden er ook psalmen gezongen en geestelijke liederen geleerd, b. v.:

O lieve God regeer Gij mij  
Met uwen Geest, dat bid ik Dij!  
Wijs mij den weg der zaligheid,  
Maak mij tot uwen dienst bereid.

Het ontbrak dus onzen Witte niet aan Christelijke, aan ernstige vermaningen, maar zij vielen in geen vruchtbare aarde. Hij luisterde naar niemand en volgde slechts zijn eigen zin; hij kon vechten. Die elfjarige knaap is dan ook, zooals de historie ons vermeldt, bij het volk onder den zonderlingen naam van „*vechtgraagheid*” bekend geworden. Het eenige goede — als dat goed is te noemen, — dat aan hem te vinden was, bestond in een vasten wil. Ware die wil nu maar door de vreeze Gods geheiligd, dan zou hij daardoor instaatgesteld zijn geweest al zijne ondeugden te bestrijden en zijne onbesuisdheid tegen te gaan. Maar dat was, helaas, niet het geval.

Ik zal u dan ook straks een klein staaltje geven van zijne onverzettelijkheid in het doordrijven van zijn wil, eene onverzettelijkheid, die hem steeds is bijgebleven en hem veel moeite, zelfs gevangenisstraf heeft veroorzaakt.

Maar waarom vocht hij dan niet, als hij zoo vechtlustig was?

Hij heeft het antwoord reeds gegeven: hij wou niet en hij mocht niet. Eigenlijk wilde hij niet, omdat hij niet mocht, maar als hij het had gemogen, zoudt gij eens gezien hebben hoe hij op die jongens ware losgegaan!

Maar waarom mocht hij niet?

Dat zal ik u vertellen.

Zijne ouders behoorden tot de Doopsgezinde gemeente. Zij waren, zooals men het hier en daar noemt, Mennist, zoo geheeten naar zekere Menno Simons, die de meening aankleefde, dat de kinderdoop niet volgens de Heilige Schrift was, maar dat men eerst moest gelooven en zijne belijdenis als Christen afleggen en dan gedoopt worden. Ook leerde hij dat het een Christen niet voegde het zwaard te gebruiken; dat hij geen oorlog mocht voeren, geen dienst nemen als soldaat en alle vechterijen moest vermijden. De ouders van Witte hielden zich trouw aan deze leer en vermaning, en vooral de moeder scherpte het hem steeds in niet te vechten, maar den strijd te ontwijken.

Dit was, zooals gij denken kunt, niets naar den zin van onzen knaap, die geboren scheen te zijn om te vechten, en wiens onrustige aard reeds bleek toen hij nog in de wieg lag, waaruit hij menigmaal, zooals zijn schoonzoon het later heeft te boek gesteld, is getuimeld.

Neen, 't was onzen Witte niet mogelijk zonder strijd en vechten te leven. Had hij zich tot God gewend en Hem gebeden, hem kracht te schenken tegen zijn boozen lust te kunnen strijden, dan zou deze booze lust wel verminderd zijn. Maar dat deed hij niet of te weinig.

„Moeder,” zeide hij, thuiskomende, „de jongens plagen mij en schelden mij uit voor lafaard, omdat ik niet meê doe met vechten.”

„'t Is niet lief van die jongens,” zei de zachtzinnige vrouw, „maar 't is beter dat ze je voor lafaard uitschelden, dan dat ze zeggen dat je Gods Woord veracht. Een Christen mag niet vechten.”

En al wat Witte er ook tegen inbracht, het hielp hem niets; zijne moeder bleef er bij dat hij als zoon van doopsgezinde ouders niet vechten mocht.

Dat hinderde en krieuwde hem onophoudelijk. Was hij maar niet doopsgezind, geen Mennist, dan zou hij het den jongens wel toonen dat hij vechten kon.

„Moeder,” zei hij op een anderen keer, „laat mij doopen.”

„Dat zal geschieden als je belijdenis des geloofs hebt gedaan, mijn zoon.”

„Maar mag ik dan vechten?”

„Volstrekt niet. Dat verbiedt onze leer. De dominé zal het je wel zeggen.”

Van toen af kreeg Witte een hekel aan de doopsgezinde leer, louter omdat zij het vechten verbood, en hij peinsde er over na, hoe aan deze leer te ontkomen. Ware hij nu een jongen geweest zwak van karakter, veranderlijk van aard, en vooral, had hij een zachtmoedig hart gehad, dan zou hij in moeders vermaning berust hebben, maar bij hem ging de natuur boven de leer der doopsgezinden, en daar hij een onbuigzamen aard had, besloot hij ten koste van alles zijn wil door te zetten.

Hij wilde gereformeerd worden. Niet omdat hij geloofde dat de gereformeerden dichter bij de waarheid waren dan de doopsgezinden. Met hunne leer bemoeide hij zich niet. Wat bekreunde zich ook een elfjarige jongen om de leer der gereformeerden! Maar hij meende dat de gereformeerden mochten vechten, en omdat de doopsgezinden dit niet mochten doen, daarom — en daarom alleen wou hij gereformeerd worden.

Hoe hij het aangelegd heeft om zich bij de gereformeerden te laten doopen, vermeldt de historie niet. Zeker is het evenwel dat zijne moeder er niet in heeft toegestemd en er wel verdriet van zal gehad hebben toen zij vernam dat het gebeurd was. Onze elfjarige knaap heeft wellicht vrienden of beken-

den onder de gereformeerden gehad, die toen hij hun zijn wensch te kennen gaf om gedoopt te worden, hem geholpen zullen hebben, waarbij men vooral rekening moet houden met de kerkelijke geschillen, die destijds de gemoederen bestookten. Hoe het zij, dit staat vast, dat onze Witte Cornelisz. de Witte op zijn elfde jaar door Ds. Leuwins te Nieuhoorn gedoopt is.

En nu mocht hij vechten.

Hij zal het dan ook als schoolknaap wel gedaan hebben, beter dan leeren, want zooals ik u reeds gezegd heb, daarvan was hij geen vriend.

## NOG IETS UIT HET LEVEN VAN ENGELANDS GROOTSTEN PREDIKER.

### V.

Onder de vele werkzaamheden, die op Spurgeons schouders rustten, was er een zaak, die zijn levenslange belangstelling trok. Het was de vereeniging van colporteurs, door hem in 1866 in 't leven geroepen. De negentig mannen, die daartoe in zijn dienst stonden, verkochten niet alleen Bijbels, tractaatjes enz., maar hielden ook Zondagsscholen en predikten in lokalen of in de vrije lucht.

Spurgeon beminde deze ijverige, onder veel moeite arbeidende colporteurs en bewonderde hen tevens. Niets was meer opbouwend, dan zijn krachtige en warme toespraken aan deze lieden, waarin hij ze vermaande uit den Bijbel te putten, en in den Bijbel te graven, zielen te zoeken en te redden waar en wanneer zij zulks vermochten, en als zij niet aan het woord konden komen, de boeken te laten spreken.

Redding der zielen — dat was ook het middelpunt zijner werkzaamheid. Waar hij zich ook wendde, hij was daarop bedacht. Het was dikwerf alsof Gods Geest hem geheel bijzondere wegen en middelen aan de hand gaf om diepgezonken menschen van het verderf te redden. Zoo wordt van hem de volgende geschiedenis verteld.

Spurgeon ging eens door een straat, waar eenige mannen bezig waren steenen te kloppen. Een van hen, een ruwe, woeste klant, wiens gezicht den dronkaard teekende, scheen met zeer veel onwil en wrevel te arbeiden. Tusschen elken slag uitte hij de godslasterlijkste vloeken. Daar legde iemand de hand op zijn schouder, en een paar doordringende oogen zagen hem in het onwillekeurig afgewende gelaat.

„Gij kunt heel mooi vloeken,” zeide Spurgeon met ernstige stem. „Kunt gij ook bidden?”

„God bewaar me,” antwoordde de arbeider met akeligen lach; „dat is mij voor den drommel nog nooit overkomen!”

Daarop nam Spurgeon een vijfshillingstuk (f 3.—)

uit zijn portemonnaie, hield het den vloeker voor de oogen, en zeide:

„Wilt gij mij beloven, nooit meer te zullen bidden, als ik u dit cadeau geef?”

„Dat is al heel gemakkelijk verdiend,” spotte de man, beloofde het met een nieuwen vloek, en stak het geld in zijn zak.

Zoodra Spurgeon weg was, werd het den ruwen man wonderlijk temoede. Het was hem of daarbinnen een sinds lang versmoorde stem zich liet hooren, die hem toeriep: „Wat hebt gij gedaan? Wat hebt gij gedaan?”

Direct nadat de arbeid was afgelopen ging hij naar huis. Zijne vrouw staarde hem, daar hij anders niet vóór middernacht thuiskwam, verwonderd aan, temeer daar hij er zeer verstoord uitzag.

„Wat scheelt u? Wat hebt ge?” stamelde zij.

„Er is iets vreeselijks met mij gebeurd,” antwoordde hij, over zijn gansche lijf bevende. „De duivel heeft mij aangeraakt — hij heeft mij de belofte afgenomen, nooit te zullen bidden! Ziehier, daar is het Judasgeld — het brandt mij in de vingers — ik kan het niet houden.”

Dit zeggende haalde hij het geldstuk uit zijn zak, en wierp het met afschuw op de tafel.

Door een wonderbare leiding gelukte het de vrouw, te ontdekken wie de gevr geweest was. De man bracht het zelf aan Spurgeon terug, die hem scherp onderhield, met hem bad, en — hem redde. De dronkaard werd een getrouw lid zijner gemeente. In zijn huis woonde voortaan de vrede Gods.

„Dat was echter een groot waagstuk,” zeide ik,<sup>1)</sup> toen Spurgeon mij van de waarheid dezer geschiedenis stellig overtuigde.

„Ja, dat was het zeker,” zeide hij, „maar er was een onwederstaanbare aandrang in mij. Ik moest het wagen. Ik deed het met angst en beven. En wellicht nog nooit heb ik met zooveel ernst voor een ziel gebeden, dan toen ik dezen steenklopper den rug had toegekeerd. Maar God heeft zich van mijn waagstuk willen bedienen. De man wandelt nog heden in zijne wegen.”

Bepaald interessant is ook het volgende voorval uit zijn leven, dat in zekeren zin tot zijne straatprediking behoort.

In de eerste jaren van zijn verblijf in Londen kwam Spurgeon op zijn weg ter kerke een klein, eenvoudig huisje voorbij, dat door zijn liefelijk aanzien direct zijn aandacht trok. Uit een der vensters lachte hem, zoo dikwijls hij voorbijging, een aardig kinderkopje tegen. Door moeder of zuster vastgehouden, danste het kind lustig op de vensterbank rond, en Spurgeon, die veel van kinderen hield, lachte telkens op zijn vroolijke manier terug, en wierp het kushandjes toe, waarop het begon te kraaien van vreugde. De geheele familie was in haar schik over

<sup>1)</sup> Dr. Farrar.